

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys selkeän virkakielen edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Selkeä virkakieli on nimensä mukaisesti viranomaisten käyttämää kieltä, joka on asiallista, selkeää ja helposti ymmärrettävää. Selkeä virkakieli ei ole sama asia kuin selkokieli: selkokieltä on muokattu yleiskieltä helpommin ymmärrettäväksi, ja sitä tarvitsee noin joka kymmenes suomalainen. Selkeästä virkakielestä taas hyötyvät kaikki.

Virkakielen selkeyden kehittäminen on konkreettinen tapa ehkäistä ja ratkaista monia yhteiskunnallisia ongelmia. Monimutkainen kieli heikentää kansalaisten oikeusturvaa, demokratiaa ja palvelujen saavutettavuutta. Selkeä virkakieli taas tukee kansalaisten osallisuutta ja auttaa osaltaan ehkäisemään syrjäytymistä. Selkeä virkakieli on myös tarpeen kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa. Viranomaisohjeita on vaikeaa noudattaa, jos viestintä on epäselvää.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa korostetaan oikeusjärjestelmän saavutettavuutta ja viranomaistoiminnan ymmärrettävyyttä. Hallitusohjelman tavoitteiksi nimetään muun muassa sähköisten palveluiden esteettömyyden parantaminen ja huomion kiinnittäminen viranomaiskielen. Lisäksi selkokielen käyttöä halutaan lisätä, jotta palvelut olisivat kaikkien saatavilla.

Jätin vuonna 2020 hallitukselle kirjallisen kysymyksen selkeästä virkakielestä. Vastauksessaan ministeri Paatero kertoi, että selkeää virkakieltä pyritään edistämään valtionhallinnossa muun muassa Kotimaisten kielten tutkimuskeskus Kotuksen tuottamien verkkokurssien avulla. Hallituksen toimet virkakielen ymmärrettävyyden parantamiseksi ovat kuitenkin toistaiseksi vaikuttaneet vähäisiltä.

Vuonna 2021 julkaistussa kansalliskielistrategiassa selkeää virkakieltä ei ole juuri huomioitu, vaikka selkokieltä käsitelläänkin strategiassa kattavasti. Viranomaisille ei ole varattu kunnollisia voimavaroja kielenhuoltoon, ja valtionhallinnossa työskentelee edelleen liian vähän kielen ammattilaisia.

Virkakieltä ei paranneta yksittäisillä projekteilla eikä kursseilla vaan panostamalla virkakielen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Eri viranomaisten on osoitettava kielenhuoltoon riittävästi voimavaroja ja palkattava esimerkiksi ministeriöihin kielen asiantuntijoita. Selkeän virkakielen ja selkokielen edistämisen tulisi olla keskeinen osa jokaisen viranomaisen työtä, ja virkakielen kehittämisen toimenpiteistä tulisi raportoida säännöllisesti.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän viranomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 223/2022 vp

Missä hallituksen lupaamat toimenpiteet selkeän virkakielen edistämiseksi viipyvät ja miten hallitus takaa sen, että kielenhuolto julkishallinnossa on jatkuvaa ja osa päivittäistä työtä?

Helsingissä 28.4.2022

Outi Alanko-Kahiluoto vihr